



Asociace
pro mezinárodní
otázky
Association
for International
Affairs

Briefing Paper 15/2015

Lux Leaks rok poté

–

Listopad 2015

Lux Leaks rok poté

–

Kryštof Kruliš

Listopad 2015

Briefing paper byl vypracován v rámci projektu „Raising media awareness on the EU economic agenda“ pro setkání s vedoucím partnerem oddělení finančního poradenství Deloitte ČR Miroslavem Svobodou.

Friedrich Naumann
STIFTUNG **FÜR DIE FREIHEIT**

© 2015 Asociace pro mezinárodní otázky (AMO). Všechna práva vyhrazena.
Názory vyjádřené v textu nejsou oficiálním stanoviskem vydavatele.



Aféra Lux Leaks

Praxe, kdy Lucembursko a některé další státy (jako například Nizozemsko a Irsko), lákají velké nadnárodní korporátní skupiny k přesídlení svého finančně správního centra na své území výměnou za zvýhodněný daňový režim, je v odborných i akademických kruzích dlouhodobě známá. Zvýšenou pozornost médií a veřejnosti k této problematice přinesla počínaje listopadem 2014 tzv. aféra „Lux Leaks“, kterou odstartovalo odhalení skupiny 80 investigativních žurnalistů z 26 zemí¹ v rámci platformy *International Consortium of Investigative Journalists (ICIJ)*, se sídlem ve Washingtonu D.C.²

Aféra na příkladu Lucemburska poukázala na roli daňových orgánů při poskytování garancí daňového režimu velkým korporátním skupinám i na rozsah, v jakém k tomu dochází.³ Upozorňováno je zejména na lucemburské osvobození od zdanění úroků z vnitroskupinových korporátních úvěrů, které umožňuje snížit zisk skupiny v ostatních zemích prostřednictvím úroků placených lucemburské mateřské nebo sesterské společnosti za půjčky, jejichž prostřednictvím se financuje aktivita celé korporátní skupiny.⁴

Negativní odezva ze strany ostatních států Evropské unie je pak vyvolána především tím, že dotčené korporace dosahují velmi nízké úrovně zdanění svých zisků (v některých případech až na úroveň korporátní daně z příjmů blížící se 1 %), přestože na území drobného velkovévodství často mají umístěnu jen jednu kancelář a těžiště svého podnikání mají zcela či převážně v jiných zemích.

ICIJ provozuje veřejně přístupnou databázi plných textů *uniklých* 548 rozhodnutí lucemburských daňových úřadů v letech 2003 až 2011. V pěti případech se rozhodnutí dotýkají nadnárodních korporátních skupin, které zahrnují i firmy se sídlem na území České republiky.

¹ Na šestiměsíčním investigativním šetření se podílely například *The Irish Times* (Irsko); *The Guardian* (Velká Británie); *Le Monde*, *Premières Lignes* (Francie); *Sveriges Radio*, *SVT* (Švédsko); *Politiken*, *DR* (Dánsko); *Süddeutsche Zeitung*, *NDR*, *WDR* (Německo); *444.hu* (Maďarsko); *L'Espresso* (Itálie); *Trouw*, *NTR* (Nizozemí); *CNBC* (USA); *CBC* (Kanada); *Asahi Shimbun* (Japonsko); *Newstapa* (Jižní Korea).

² Platforma byla založena v roce 1997 Americkou neziskovou organizací investigativních novinářů **Center for Public Integrity (CPI)**, coby investigativní „watchdog“ zaměřený na otázky, které přesahují hranice jednoho státu, a to zejména v reakci na situaci, kdy navzdory rostoucí globalizaci a sílící relevanci témat s přeshraničním přesahem dochází u řady médií k utlumování rozpočtů na zahraniční korespondenty, investigativní týmy a zahraniční cesty. Mezi donory CPI patří: *Adessium Foundation*, *Open Society Foundations*, *The David and Lucile Packard Foundation*, *Oak Foundation*, *Pew Charitable Trusts* a *Waterloo Foundation*, srov. <http://www.publicintegrity.org/icij/about> [12/11/2015].

³ Více než 350 globálně působících korporací v případě garancí poskytnutých rozhodnutími lucemburských daňových úřadů.

⁴ *The Irish Times*. Lux Leaks. Dostupné na: <http://www.irishtimes.com/business/lux-leaks> [14/11/2015].



Zdrojem uniklých dokumentů (čítajících až 28.000 stran) byl bývalý zaměstnanec auditorské společnosti *Pricewaterhouse Coopers* Antoine Deltour, který, aniž by byl přímo zapojen do poradenství konkrétním dotčeným firmám, dokumenty stáhl ze sdílené databáze a poskytl novinářům. Dle svých tvrzení s výhradou, že jim mají sloužit pouze pro doložení používaných praktik a rozsahu problému a nikoliv i ke zveřejnění jmen klientů a auditora.⁵ Přesto došlo k plnému zveřejnění dokumentů a Deltour čelí v Lucembursku trestnímu stíhání pro pět trestných činů, včetně krádeže a porušení povinnosti mlčenlivosti.

Politická odezva na Lux Leaks

Aféra Lux Leaks se rozvinula v listopadu 2014, tedy v době, kdy se Jean-Claude Juncker ujal pozice předsedy Evropské komise. Jean-Claude Juncker byl premiérem Lucemburska v letech 1995 až 2013 a v letech 1989 až 2009 byl zároveň i ministrem financí. Lucemburská ekonomika se za jeho vlády transformovala ekonomiky zaměřené na produkci oceli na významné finanční centrum.

27. listopadu 2014 Evropská komise přestála hlasování o vyslovení nedůvěry v Evropském parlamentu (pro odvolání bylo 101 poslanců Evropského parlamentu z celkových 751; proti nim hlasovalo 461).

K prošetření této problematiky byl v únoru 2015 ustaven Zvláštní výbor Evropského parlamentu pro daňová rozhodnutí členských států (TAXE), aby prozkoumal možné způsoby ukončení neférové daňové soutěže členských států Evropské unie.⁶

Evropská komise rovněž zahájila šetření čtyř států Evropské unie (Irsko, Lucembursko, Nizozemí a Belgie), aby zjistila, zda jimi přijímaná daňová rozhodnutí představují veřejnou podporu zakázanou právem Evropské unie. Irsko je vyšetřováno v souvislosti s výhodami poskytnutými společnosti *Apple*, Lucembursko za *Fiat* a *Amazon* a Nizozemí za *Starbucks*.

Kauza však od hlasování o důvěře Evropské komisi pravidelně ožívá spolu s průběhem dalšího vyšetřování. Jean-Claude Juncker popírá jakoukoliv svoji roli při vydávání rozhodnutí lucemburských daňových orgánů vůči nadnárodním korporacím, které daňovou optimalizací umožnily. V září 2015 musel Juncker například vysvětlovat míru své vědomosti o zprávě, která v roce 1997 (tedy již po jeho vstupu do úřadu premiéra Lucemburska)

⁵ Financial Times. 'I am not a martyr', says LuxLeaks whistleblower facing jail. Dostupné na: <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/110e2524-b925-11e4-a8d0-00144feab7de.html#axzz3rTXxHkb6> [14/11/2015].

⁶ Zpráva výboru TAXE 2015/2066 (INI) z 4. listopadu 2015 je dostupná na: <http://www.sven-giegold.de/wp-content/uploads/2015/03/TAXE-final-report-4.11.2015.pdf> [14/11/2015].



obsahovala doporučení, aby Lucembursko začalo daňově konkurovat ostatním státům prostřednictvím rozhodnutí svých daňových orgánů. Ty měly nadnárodním korporacím dávat jistotu nízkého zdanění (vystavení tzv. „*comfort letters*“), a přidat se tak k dalším státům, jako například Nizozemí, které tuto praxi již v té době měly zavedenu.⁷

Hledání férovějších pravidel hry pro daňovou soutěž členských států EU

Problematika přímého zdanění, včetně daně z příjmů korporací, zůstává převážně v kompetenci členských států. EU do této problematiky prozatím legislativně vstupovala primárně s ohledem na zajištění fungování vnitřního trhu, a to na základě jednomyslného hlasování v Radě. Oblast přímých daní tak je dosud převážně nedotčena harmonizací a jsou jí vytvářeny pouze limity rozhodovací praxí Soudního dvora Evropské unie. A to v tom smyslu, aby jednotlivá ustanovení daňového práva nediskriminovala na základě sídla daňového poplatníka a ani daňově nezvýhodňovala subjekty působící výlučně uvnitř jednoho státu oproti těm, kteří se rozhodnou působit i v jiných státech Evropské unie.

Výnos korporátní daně z příjmu v 28 členských státech Evropské unie v roce 2012 odpovídal výši 2,6 % HDP, což představovalo pokles oproti předkrizové úrovni 3,4 % HDP v roce 2007.⁸

Junckerova komise se mj. i v reakci na aféru Lux Leaks zavázala k navržení pravidel pro vyváženější systém zdanění nadnárodních korporací a zamezení *neférové* daňové soutěži jednotlivých států v rámci Evropské unie.⁹ Vedlejším důsledkem neférové daňové soutěže mezi státy je i pokřivení hospodářské soutěže mezi soukromými subjekty a znevýhodnění těch subjektů, kteří v nadnárodní dimenzi daňově neoptimalizují.¹⁰ Jedním z cílů Evropské komise je tak i srovnání podmínek daňové zátěže pro velké korporace a malé a střední podniky, které podle komisaře pro otázku daní Pierra Moscovici v průměru mají daňovou zátěž o jednu třetinu vyšší než velké nadnárodní korporace.¹¹

⁷ Blíže srov. například: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/eu/11902939/EUs-Juncker-releases-secret-Luxleaks-tax-advice.html>, [14/11/2015] 30. září 2015.

⁸ Eurostat. Taxation trends in the European Union, 2014 edition, Dostupné na: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_structures/2014/report.pdf [12/11/2015], str. 31.

⁹ The Parliament Magazine. Juncker addresses EU parliament on corporate tax avoidance. Dostupné na: <https://www.theparliamentmagazine.eu/articles/news/juncker-addresses-eu-parliament-corporate-tax-avoidance>, [14/11/2015] 17. září 2015.

¹⁰ Srov. zpráva výboru TAXE 2015/2066 (INI) z 4. listopadu 2015 je dostupná na: <http://www.sven-giegold.de/wp-content/uploads/2015/03/TAXE-final-report-4.11.2015.pdf> [14/11/2015], str. 8.

¹¹ The Parliament Magazine. Juncker addresses EU parliament on corporate tax avoidance. Dostupné na: <https://www.theparliamentmagazine.eu/articles/news/juncker-addresses-eu-parliament-corporate-tax-avoidance>, [14/11/2015] 17. září 2015.



Indikaci připravovaných opatření Evropská komise komunikovala v březnu 2015 v rámci tzv. balíčku v oblasti daňové transparentnosti.¹²

Prvním z výsledků je směrnice Rady o **automatickém vyměňování informací** o přeshraničních rozhodnutích (předběžné posouzení převodních cen) daňových orgánů, které by mělo začít fungovat od 1.1. 2017.¹³ Povinná výměna se nebude týkat rozhodnutí daňových orgánů, která mají čistě jen vnitrostátní dopad.

Následným krokem by mělo být znovuzahájení debat na téma směrnice o společném konsolidovaném základu daně z příjmů právnických osob (*Common Consolidated Corporate Tax Base*, dále též „CCCTB“), jejíž návrh z března 2011 zůstává dosud na mrtvém bodě v rámci legislativního procesu. CCCTB by mohl přinést zcela zásadní změnu pravidel hry v daňové soutěži členských států. V aktuální podobě z roku 2011 jde o fakultativní systém, který by fungoval paralelně k 28 systémům pravidel pro určování daňového základu. Společnosti, které by se pro unijní konsolidovaný daňový základ rozhodly, by svá daňová přiznání podávaly již plně dle unijních pravidel a jejich zisk dosažený v rámci EU by se rozděloval mezi jednotlivé členské státy ke zdanění. To by se provádělo podle předem stanoveného klíče zohledňujícího míru dosažených tržeb, počet zaměstnanců a použitých aktiv na území toho kterého členského státu. Příslušná část zisku ke zdanění, která by podle tohoto klíče připadla na konkrétní stát, by se zdanila sazbou daně z příjmu platnou v daném státě. Umělé převádění zisků uvnitř skupiny (například finančními či licenčními dohodami) by u společností využívající CCCTB zcela ztratilo smysl, protože zisk celé skupiny by se posuzoval na konsolidovaném základě, a tedy by se nejdříve celý dal na jednu „hromadu“, než by došlo k jeho následnému rozdělení mezi jednotlivé státy. Zjednodušila by se tak daňová administrativa a skupiny společností by se nemusely v zájmu dosažení daňové optimalizace přizpůsobovat umělým impulsům plynoucím z jednotlivých daňových systémů a mohly by se při své expanzi více soustředit na reálné ekonomické a výrobní faktory jako je dostupnost vhodné pracovní síly či jiných potřebných zdrojů.

Nelze však ani vyloučit, že k daňové optimalizaci by na straně korporátních skupin docházelo i v rámci CCCTB. Konsolidace daňového základu totiž sice odstraní tradiční možnosti přelévání zisku systémem vnitroskupinových cen (*transfer pricing*), ale zároveň otevírá možnost umělého posilování faktorů ve vzorci pro rozdělení daňového základu tak, aby co největší část základu daně byla zdaněna v zemi s nejnižší sazbou daně. Obrana proti takovéto formě optimalizace by vyžadovala zcela nové přístupy a strategie ze strany správců daně, které by bylo navíc nutné aplikovat paralelně se stávajícími metodami bránícími metodám *transfer pricing* u těch společností, jež si unijní systém nezvolí.

¹² Evropská komise.

http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/company_tax/transparency/index_en.htm [14/11/2015].

¹³ Rada Evropská unie. <http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/tax-rulings/> [14/11/2015].



Asociace
pro mezinárodní
otázky
Association
for International
Affairs

Briefing Paper 15/2015

Lux Leaks rok poté

–

Listopad 2015

Evropská komise provádí až do 9. ledna 2016 veřejnou konzultaci za účelem zjištění názorů zainteresované veřejnosti na problematiku CCCTB, včetně například podmínek pro případnou povinnou účast nadnárodních korporátních skupin v takovém systému.¹⁴ Lze předpokládat, že v návaznosti na veřejnou konzultaci bude současný návrh CCCTB Junckerovou komisí přepracován a znovu předložen do legislativního procesu.

¹⁴ Evropská komise. Dostupné na:

http://ec.europa.eu/taxation_customs/common/consultations/tax/relaunch_ccctb_en.htm [14/11/2015].



ASOCIACE PRO MEZINÁRODNÍ OTÁZKY (AMO)

AMO je nevládní nezisková organizace založená v roce 1997 za účelem výzkumu a vzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Základním posláním AMO je přispívat k hlubšímu porozumění mezinárodnímu dění. Díky svým aktivitám doma i v zahraničí a dlouholeté historii je AMO vnímána jako čelní nezávislá instituce svého druhu v České republice.

K dosažení svých cílů AMO:

- formuluje a vydává studie a analýzy;
- pořádá mezinárodní konference, expertní semináře, kulaté stoly, veřejné diskuse;
- organizuje vzdělávací projekty;
- prezentuje kritické názory a komentáře k aktuálnímu dění pro domácí a zahraniční média;
- vytváří příznivější podmínky pro růst nové generace expertů;
- podporuje zájem o disciplínu mezinárodních vztahů mezi širokou veřejností;
- spolupracuje s řadou dalších domácích i zahraničních institucí.

VÝZKUMNÉ CENTRUM AMO

Výzkumné centrum AMO je předním českým think-tankem, který není spjat s žádnou politickou stranou ani ideologií. Svou činností podporuje aktivní přístup k zahraniční politice, poskytuje nestrannou analýzu mezinárodního dění a otevírá prostor k fundované diskuzi. Hlavním cílem Výzkumného centra je systematické sledování, analýza a komentování mezinárodního dění se zvláštním zaměřením na českou zahraniční politiku.

Výzkumné centrum bylo založeno v říjnu 2003 jako analytický útvar AMO se zaměřením na mezinárodní vztahy a zahraniční, bezpečnostní a obrannou politiku. Jeho jádrem je [tým analytiků](#), jejichž prostřednictvím nabízí odbornou expertizu v hlavních problémech světových regionů a klíčových otázkách současné mezinárodní politiky. Výzkumné centrum zpracovává [vlastní odborné studie](#), analytici poskytují [komentáře](#) k aktuálnímu dění prostřednictvím médií. Dedikovanou platformou pro hodnocení mezinárodní politiky je [blog AMO](#).

www.amo.cz

